

УДК 728.51

Д. С. Бородай,
*аспірант кафедри архітектури житлових
та громадських будівель.
ПолтНТУ імені Ю. Кондратюка*

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНО-ТУРИСТИЧНИХ ГОТЕЛІВ

Анотація: визначено місце спортивно-туристичних готелів в загальній типологічній структурі готельних підприємств. Розглянуто основні чинники, що визначають призначення спортивно-туристичних готелів, їх місце розташування та функціонально-планувальну організацію. Проведено диференціацію спортивно-туристичних готелів та визначено їх основні типи.

Ключові слова: спортивно-туристичний готель, спортивна спрямованість, готель загального типу, готель курортного типу, гірськолижний готель.

Вступ. У сучасному світі відпочинок, рекреація, туризм, оздоровлення, спорт – все те, що врешті-решт означає здоров'я – є найвищою соціальною цінністю. Тому за останні кілька десятиріч у світі стрімкими темпами зросло значення туризму та готельно-туристичного бізнесу. У багатьох державах світу обслуговування туристів стало не лише самостійною галуззю економіки, але й життєво необхідною формою задоволення потреб людини. На зміну індустріальної епохи, в якій основною цінністю було матеріальне благополуччя, приходить постіндустріальна епоха, де головною метою є враження і відчуття. Індустріальний розвиток цивілізації, забруднення екологічних систем навколо великих промислових районів, збільшення психологічного навантаження через прискорення темпу життя, змушує все більшу кількість людей шукати можливості відпочинку та оздоровлення.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Проблемам, що стосуються типології та класифікації готелів присвячені роботи Лисенської Ю.В.: «Аналіз типології готельних комплексів операторів (на прикладі оператора «Marriot international»)», «Дослідження системи класифікації готелів» та «Деякі питання формування системи класифікації готелів». В даних роботах проведено дослідження загальної системи диференціації готельних підприємств та запропоновано нову класифікацію готелів і готельних комплексів, що відповідає вимогам проектування готелів в Україні.

Постановка проблеми. Невід'ємною частиною туристичної інфраструктури є готельні підприємства. Зростання соціальної ролі туризму

зумовило доцільність їх диференціації за призначенням. В типологічній структурі готельних підприємств туристичного типу чільне місце отримали готелі спортивно-туристичного призначення, адже саме вони забезпечують потреби людей в активному відпочинку та оздоровленні.

Основними чинниками формування інфраструктури спортивно-туристичних готелів стали: динамічний розвиток курортно-рекреаційних зон, зростання популярності і масовості спорту, підвищення інвестиційної привабливості багатьох видів спорту, перетворення спорту в високорентабельний бізнес.

Виклад основного матеріалу. Функціонально-планувальне вирішення готелів знаходиться в тісному взаємозв'язку з їх функціональним призначенням. Диференціація готелів за призначенням обумовлена динамічним розвитком готельно-туристичного бізнесу, розширенням асортименту готельних послуг, підвищенням рівня їх комфорту. Призначення готелю визначає місце його розташування, склад приміщень громадського призначення та їх функціональні взаємозв'язки, склад номерного фонду.

При дослідженні функціонально-типологічних особливостей спортивно-туристичних готелів в першу чергу необхідно визначити їх місце в структурі загальної типології готельних підприємств. Готельні підприємства умовно диференціюються на дві основні групи: транзитні готелі і готелі цільового призначення. Транзитні в свою чергу поділяються на готелі, що розташовані на авіаційних, залізничних, водних та автомобільних шляхах. До готелів цільового призначення належать готелі ділового (загального) типу, готелі для відпочинку, санаторії та інші засоби розміщення. Готелі для відпочинку представлені наступними типами: туристичні готелі, курортні готелі, пансіонати, будинки для відпочинку. Туристичні готелі розподіляються на спортивно-туристичні, екскурсійно-туристичні та спеціалізовані туристичні готелі (мотелі, кемпінги, флотелі, ботелі).

Спортивно-туристичні готелі – це готелі, призначені для розміщення та обслуговування спортсменів, спортивних команд і делегацій, а також туристів, які віддають перевагу активному відпочинку. Розміщення спортивно-туристичних готелів залежить від розвитку спортивної інфраструктури певної місцевості чи регіону, а також від природно-кліматичних умов, сприятливих для розвитку певного виду спорту. Різноманітність місць розташування спортивно-туристичних готелів та специфіка їх експлуатації зумовили доцільність їх диференціації. Таким чином визначені чотири типи готелів (рис.1):

- спортивно-туристичні готелі загального типу;
- спортивно-туристичні готелі курортного типу;

- гірськолижні спортивно-туристичні готелі;
- спортивно-туристичні готелі з визначеною спортивною спрямованістю.

		типи спортивно-туристичних готелів			
		№ 1	2	3	4
основні характеристики	тип готелю	спортивно-туристичний загального типу	спортивно-туристичний курортного типу	спортивно-туристичний гірськолижний	спортивно-туристичний з визначеною спортивною спрямованістю
	місце розміщення	в структурі спортивних центрів, поблизу спортивних об'єктів (спорткомплексів, спортивного ядра)	в курортних зонах в рекреаційних зонах на морських узбережжях	в гірській місцевості в центрах розвитку гірськолижного спорту	в центрах розвитку окремих видів спорту
	місткість	100-600 місць	300-1000 місць	100-1000 місць	50-300 місць
	інфраструктура	ресторан, кафе, бар блок конференц-залу тренаж зал, фітнес зал, сауна, басейн, медичне обслуговування перукарня, торгівля, інформ обслуговування, банківські послуги боулінг, більярд, нічний клуб	ресторани, кафе, бари блок конференц-залу тренаж зал, спа-центр, сауна, відкр. басейн, відкр спорт. майданчики салон краси, торгівля, банківські послуги, екскурс обслуговування, нічний клуб, більярд, дит. кімнати	ресторан, кафе, бар блок конференц-залу тренаж зал, сауна, пункти прокату спорт інвентарю, мед обслуговування торгівля, інформ обслуговування, банківські послуги, нічний клуб більярд, камінні кімнати	ресторан, їдальня спецхарчування блок конференц-залу спортзал, тренаж зал, фітнес-центр, басейн, сауна, спеціалізовані відкр спорт майданчики, мед обслуговування, спа-центр) торгівля, інформ обслуговування, банківські послуги,
	приклади	1. Готель «Treffl Hotel Panorama» (Оберхоф, Німеччина) 2. Готель «На семи холмах» (Ханти-Мансійськ, Росія) 3. Готель «Еллада» (Южний, Україна)	1. Готель «Adora Golf Resort» (Белек, Туреччина) 2. Готель «Sport 4 FC» (Ейлат, Ізраїль) 3. Готель «Concord El Salam Sport» (Шарм-ель-Шейх, Єгипет)	1. Готель «Ruka Novi» (Рука, Фінляндія) 2. Готель «Крижані ангели» (Боровець, Болгарія) 3. Готельний комплекс «Буковель» (Поляниця, Україна)	1. Готель «Біатлон» (Уфа, Росія) 2. Готель «Інкомспорт» (Бахчисарай, Україна) 3. Готель «Селена» (Черкаси, Україна) (специфіка - теніс)
	архітектурне вирішення	 Готель «Еллада»	 Готель «Adora Golf Resort»	 Готель «Ruka Novi»	 Готель «Біатлон»

Рис. 1 Типологія спортивно-туристичних готелів

Особливість спортивно-туристичних готелів загального типу полягає в загальноспортивній спрямованості без визначення окремої спортивної специфіки. Такі готелі розташовуються в структурі спортивних центрів, поблизу спортивних комплексів або визначних спортивних об'єктів (стадіонів, легкоатлетичних манежів, тощо). Їх місткість – 100-600 місць, залежить від місцевих соціально-економічних чинників та рівня розвитку спортивної інфраструктури регіону. Функціонально-планувальна організація відрізняється

рівномірним розподілом усіх функціональних блоків в об'ємі будівлі: блоку громадського харчування з рестораном і кафе, блоку конференц-залу, блоку розважальних приміщень і культурно-побутового обслуговування, блоку спортивно-оздоровчих приміщень, що представлений тренажерним залом, залом для фітнесу, басейном, сауною, медичним обслуговуванням. Номерний фонд готелів даного типу представлений одно-, та двомісними номерами, номерами-люкс та апартаментами. Прикладами готелів даного типу є: готель «Treff Hotel Panorama» (Оберхоф, Німеччина), готель «На семи холмах» (Ханти-Мансійськ, Росія), готель «Еллада» (Южний, Україна).

До інфраструктури готелів спортивно-туристичного спрямування належать спортивно-туристичні готелі курортного типу. Їх місткість – 300 – 1000 місць. Такі готелі призначені для відносно тривалого відпочинку на одному місці, іноді з можливістю профілактичного лікування. Вони розташовуються в районах з розвинутою курортною інфраструктурою та сприятливими природно-кліматичними умовами для занять спортом - на морських узбережжях, поблизу цілющих джерел, в гірській місцевості. Готелі даного типу часто використовуються спортивними командами і колективами в період міжсезоння для проведення зборів. Така специфіка експлуатації спортивно-туристичних готелів курортного типу зумовлює їх перевагу над звичайними курортними готелями з економічної точки зору, оскільки функціонування готельного підприємства не залежить від сезонних коливань.

При організації функціонально-планувальної структури спортивно-туристичних готелів курортного типу значна увага зосереджена на вирішенні спортивної інфраструктури як всередині готелю, так і на його території – відкриті та закриті плавальні басейни, спортзали, спортивні майданчики, футбольні поля, тенісні корти та ін. В готелях даного типу передбачаються приміщення лікувально-оздоровчого призначення, СПА-центри, можлива також організація дієтхарчування. Такі готелі мають розширений склад приміщень культурно-масового обслуговування та розважального характеру (конференц-зали, зали багатофункціонального призначення, холи для відпочинку, нічні клуби, бібліотеки, більярдні, ігрові дитячі кімнати).

Номерний фонд спортивно-туристичних готелів курортного типу представлений в основному одномісними та двомісними номерами. В деяких випадках передбачається можливість додаткового розміщення в номері третього спального місця. В залежності від категорії готельного підприємства передбачається відповідна кількість номерів-люкс та апартаментів. Істотне значення при вирішенні житлових приміщень в готелях даного типу надається орієнтації номерів.

Особливого поширення спортивно-туристичні готелі курортного типу одержали в країнах з розвинутою курортною інфраструктурою (Туреччина, Єгипет, Ізраїль, Кіпр). Прикладами таких готелів є: готель «Adora Golf Resort» (Белек, Туреччина), готель «Sport 4 FC» (Ейлат, Ізраїль), готель «Concorde El Salam Sport» (Шарм-ель-Шейх, Єгипет).

Останніми роками неабиякої популярності набув гірськолижний спорт і отримав лідируючі позиції у сфері зимового туризму, що зумовило створення інфраструктури гірськолижних спортивно-туристичних готелів. Такі готелі призначені для розміщення спортсменів і туристів гірськолижників. Влітку готелі даного типу є опорними пунктами для гірськопішохідних подорожей і екскурсійної діяльності. Гірськолижні спортивно-туристичні готелі розташовуються у складі гірськолижних туристичних комплексів і зонах активного розвитку гірськолижного спорту, поблизу підйомників, лижних та гірськолижних трас. Їх місткість коливається від 100 до 1000 місць, в залежності від розвитку інфраструктури гірськолижного спорту регіону та його соціально-економічних особливостей. Інфраструктура даних готелів представлена блоком громадського харчування, блоком спортивно-оздоровчих приміщень, блоком приміщень культурно-побутового обслуговування. В гірськолижних спортивно-туристичних готелях особлива увага зосереджується на вирішенні пункту прокату лиж та іншого спортивного спорядження необхідного для занять гірськолижним спортом. Номерний фонд представлений 1,2,3-місними номерами. Доцільно передбачати декілька резервних кімнат-гуртожитків на 8-12 місць для розміщення молодіжних груп.

Найбільшого поширення мережа гірськолижних спортивно-туристичних готелів одержала в гірських європейських країнах з традиціями розвитку гірськолижного спорту та гірського туризму (Італії, Австрії, Швейцарії, Франції, Болгарії, Фінляндії). Останніми роками інфраструктура гірськолижного спорту динамічно розвивається і в Україні. Прикладами готелів даного типу є: готель «Ruка Novі» (Рука, Фінляндія), готель «Крижані ангели» (Боровець, Болгарія), готельний комплекс «Буковель» (с. Поляниця, Україна).

Особливим типом готелів спортивно-туристичного призначення є готелі з визначеною спортивною спрямованістю. Такі готелі розміщуються в центрах розвитку окремих видів спорту (футбол, теніс, біатлон, гольф, тощо), або в структурі спеціалізованих спортивних комплексів. Готелі даного типу розраховані на обслуговування професійних спортсменів, спортивних команд, а також туристів – любителів відповідних видів спорту. Спортивна спрямованість готелю визначає специфіку функціонального наповнення та особливості вирішення спортивної інфраструктури готелю. Особлива увага приділяється вирішенню блоків спортивно-оздоровчих приміщень та громадського

харчування з урахуванням спецхарчування спортсменів, а також організації спортивних майданчиків та споруд на території готелю. Місткість готелів даного типу – 50 - 300 місць. Прикладами спортивно-туристичних готелів з визначеною спортивною спрямованістю є: готель «Біатлон» (Уфа, Росія), готель «Селена» (Черкаси, Україна), готель «Інком спорт» (с. Куйбишеве, Україна).

Висновок. При дослідженні інфраструктури спортивно-туристичних готелів в зарубіжній та вітчизняній практиці було визначено їх основні функціонально-типологічні особливості. Таким чином виділено основні чотири типи готелів спортивно-туристичного призначення, серед яких: спортивно-туристичні готелі загального типу, курортного типу, гірськолижні та готелі з визначеною спортивною спрямованістю. Така диференціація спортивно-туристичних готелів зумовлює зручність їх функціонування та економічну доцільність їх експлуатації.

Література

1. Лисенька Ю.В. Дослідження системи класифікації готелів.// Містобудування та територіальне планування. - К.: - КНУБА. - 2006. Вип. 23. - с.129-137.
2. Лукьянова Л. Г., Цыбух В. И. Рекреационные комплексы. Учебное пособие/ под общ. ред. В. К. Федорченко - К.: Вища школа, 2004 – 348 с.
3. Роглев Х. Є. Основи готельного менеджменту. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 408 с.

Аннотация

Определено место спортивно-туристических отелей в общей типологической структуре гостиничных предприятий. Рассмотрены основные факторы, определяющие назначение спортивно-туристических отелей, их местоположение и функционально-планировочную организацию. Проведено дифференциацию спортивно-туристических гостиниц и определены их основные типы.

Ключевые слова: спортивно-туристический отель, спортивная направленность, отель общего типа, отель курортного типа, горнолыжный отель.

Abstract

The place of sport and tourist hotels in the general typological structure of the hotel industry is devoted. The main factors which determine the purpose sports and tourist hotels, their location and functional planning organization are considered. Differentiation of sports and tourist hotels is defined.

Keywords: sports and tourist hotel, sports oriented, hotel general type, hotel resort type, skiing hotel.